

Méltó régi nagy híréhez...

A jog ne nyomja el a szakmaiságot!

Egyre több vállalkozás tapasztalja, hogy a beszerzések és a közbeszerzések során az ajánlatkérők nevében eljáró szervezetek nem vesznek tudomást a napjainkra kialakult építésgazdasági helyzetről, és ezzel végső soron nem képesek elérni az általuk kitűzni vélt célokat. Intézkedéseik pontosan a várttal ellentétes hatást váltják ki. A Magyar Mérnöki Kamarának szakértelme révén fontos szerepe lenne abban, hogy határozottan hívja fel a döntéshozók figyelmét a mára kialakult kedvezőtlen helyzetre.

◆ Wagner Ernő

Csaknem mindenki szembesülhetett azzal, hogy az építőipari projektek megvalósítása az elmúlt másfél-két esztendőben folyamatosan egyre nagyobb nehézségekbe ütközik. Az ágazat mára közel 20 ezer fős munkaerőhiánnyal küszködik. Ugyanakkor a közbeszerzési eljárások során még mindig a jogi szempontrendszerek uralkodnak és háttérbe szorítják az észszerű projektmenedzsment-követelményeket. Feltehetőleg ez az állapot azért állt elő, mert a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadók többsége jogász, és nem rendelkezik kellő és megfelelő ismeretanyaggal a beszerzési szempontok szakmai követelményeiről. Nem vesznek tudomást arról, hogy ez a feladat elsősorban szakmai és csak másodsorban jogi tevékenység. Ennek nyomán az eljárások túlnyomó többsége nem képes teljesíteni az alapvető szakmai elvárásokat, a mára létrejött építésgazdasági környezet tovább súlyosbítja az így kialakuló kedvezőtlen trendeket. A három alapvető szakterület – közgazdasági, műszaki, jogi – együttműködése nem valósul meg, sőt az utóbbi dominánsan nyilvánul meg. Még ma sem ritka, hogy a szerződés megerősítése céljából (korábban szerződést biztosító mellékkötelezettségként) napi 1% kötbért

írnak elő, amely messze nincs arányban a késedelem által előidézett hátrányokkal. Nem egy beruházás azért tört derékba, mert a kiemelkedően magas munkaerőhiány miatt a vállalkozó képtelen volt határidőben teljesíteni. Azonban már jelentéktelennek számító 20 nap késedelem esetén is oly nagymértékű kötbérterhelés hárulhat rá, hogy már nem éri meg számára befejeznie a feladatot, hiszen a még el nem végzett munkáért járó pénzüsszeget nem csak felemésztené a kötbér-kötelezettség, hanem még további terheket róna rá. Ezek a patthelyzetek számos lezáratlan, megfennelt projektet idéztek elő, ártva ezzel magának a kötbér látens kedvezményezettjének is. Ugyanakkor ezt az egyébként jogilag rendben lévő, de nemzetgazdasági szempontból rendkívül káros szituációt annak előidézői a legkevésbé sem érzékelik, hiszen tevékenységük gyakorlatilag a szerződéskötéssel már lezárul. A súlyos dilemmaival szembesülő megrendelő – helyzetéből fakadóan – ugyanakkor még csak nem is tárgyalhat a kötbérről, mert annak esetleges rugalmas kezelése nem csak a közbeszerzési törvényt sérti, hanem még büntetőjogi kategóriaként hanyag kezelést is felvethet. Sajnos a jogi végzettségű tanácsadók nem készítik fel megbízóikat erre a helyzetre.

Sorolni lehetne azokat az irracionális feltételeket, amelyek megjelennek egy eljárásban, leginkább a műszaki ismeretek hiánya okán, ez a mérnöktársadalom számára nyilvánvaló. Ennek nyomán aztán tisztességes verseny esetén is előfordulhat, hogy hiba kerül a pontozás képletébe és így tud nyerni azonos műszaki tartalom mellett a drágább ajánlattevő. Vajon ha szintén korrekt eljárás mentén egy tervezési feladat során a hat legjobb ajánlattevő elvérzik és a nyertő hetedik képes csak jogi szempontból is megfelelőt adni, akkor ki a hibás? Nem kellett volna esetleg egyszerűbb feltételrendszert szabni?

Az elmúlt másfél évben a projektárok jelentős mértékben emelkedtek, azonban ehhez nem alkalmazkodtak a közbeszerzési felhívások, az abszurd feltételrendszert az ajánlattevők természetesen *beárazzák*, így az

áremelkedések egy része ennek a számlájára írható.

A megrendelő hamis biztonságérzetének keltése okán olyan jogi eszközöket alkalmaznak, amelyekkel kizárják annak lehetőségét, hogy egy előre nem látható esemény bekövetkezése során annak megoldására a közpénz felhasználója racionális döntést tudjon hozni. Például szerződéses feltételeknek szabják, hogy az ajánlatkérő pótmunkát nem fogad el, vagy a többletmunkáért nem jár ellenszolgáltatás. Azután a kivitelezés során egy pótmunkarész elkerülhetetlenné válik, másrészt olyan többletmunka merül fel, amely előre nem volt látható, melynek következtében patthelyzet alakul ki. „Hiszen én csak a megrendelő érdekét képviseltem akkor, amikor kizártam a pótmunka lehetőségét a szerződésben” – mondja naivan ilyenkor a tanácsadó, és leginkább itt érhető tetten a műszaki felkészületlenség! Ne feledjük, az új Ptk. minden olyan munkát, amely a rendeltetésszerű használat biztosítását hivatott elérni, a többletmunkák közé sorolja. Azonban átalányár esetén is jár a vállalkozónak annak felmerült költsége, ha a többletmunka előre nem volt látható. Például, ha az ajánlattételi dokumentáció tartalmazott talajmechanikát és aszerint nem kell számolni talajvízzel, továbbá a költségvetés nem tartalmaz víztelenítést, ugyanakkor a megvalósulás elképzelhetetlen víztelenítés nélkül, akkor a víztelenítés költségeit meg kell téríteni. Nyilván az előre nem láthatóság kérdése minden helyzetben más-más szempontrendszer alapján vizsgálандó.

Megfigyelhető az is, hogy az ajánlattételi, ajánlati felhívásokhoz kapcsolódó szerződéstervezetekben – amelyek tulajdonképpen diktátumok – a használatba vétel feltételeihez kötik a kifizetést, miközben a

kógens 191/2009. Kormányrendelet szerint csak a kifizetést követően kell a használatbavétel adminisztratív feltételeit biztosítani a kivitelezőknek.

Mindezek a jogszabályba ütköző, illetve annak szellemének ellentmondó, ezért akár semmisnek minősülő feltételek paradox helyzetet teremtenek, hiszen a közbeszerzési eljárás feltételrendszerétől eltérni szintén törvénybe ütköző magatartás. Ezen

”

A közbeszerzési eljárások során még mindig a jogi szempontrendszerek uralkodnak, és háttérbe szorítják az észszerű projektmenedzsmentkövetelményeket.

”

rendellenességeknek, amelyeket még egy kínálati piac esetén sem lehet elfogadni, feltétlenül gátat kell szabni.

A Magyar Mérnöki Kamara Küldöttgyűlésén részletes tájékoztatás hangzott el arról, hogy a Magyar Mérnöki Kamara több szakmai szervezettel együttműködve foglalkozott a kialakult helyzettel, és elkészítette az „Építési beruházási folyamatok koncepcióját”, amelyet eljuttatott az érintett kormányzati szervezeteknek annak érdekében, hogy a döntéshozók lássák be: egy közbeszerzési eljárás csak részben jogi fo-

lyamatok összessége, a nemzetgazdasági szempontból lényeges döntéseknek csak eszköze a jog, és nem célja. Tudomásul kell venni, hogy egy beszerzés elsősorban szakmai feladat, és csak ezt követően lehet jogi. Természetesen a jogi elvárásoknak eleget kell tenni, de ennek lépéseit a mérnöknek és a jogásznak közösen kell alkalmaznia.

Mindezek miatt igen dicséretes kezdeményezés, hogy a Magyar Mérnöki Kamaránál beruházáslebonyolítói mesteriskola indult, már csak a mérnöktársadalom globális érdekei miatt is, amelyek leginkább a társadalmi elismertségben testesülhetnek meg. Az így képzett szakemberek remélhetőleg mentesülnek a néha jellemző defetizmustól, és bátran vállalják a jogilag véltetően kifogástalan, de szakmailag tarthatatlan álláspontokkal szemben az érvelést, hogy elkerülhetők legyenek a műszakilag félresikerült projektek, melyeknél ugyanakkor a felszínen minden rendben lévőnek tűnik. Fontos, hogy a mesteriskola valamennyi érdeklődő számára elérhető legyen. Csak felkészült, széles látókörű mérnökökkel képes visszahódítani a tradicionális beruházáslebonyolítói kulcsszerepet a műszaki értelmiség. Ne feledjük, 1996-ig a projektmenedzsment, a lebonyolítás karmestere a mérnök volt, míg ma gyakorlatilag csak egy létrejött szerződés után kapcsolódhat be a mérnök a beruházásokba.

Beszédes példát szeretnék elmondani azaz, hogy jó pár törvényszéknek – ahol a jogi felkészültséghez nem férhet kétség – mérnök és projektmenedzsment-szakértő a felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadója.

Mindezek miatt alapvető érdekünk mindent megtenni annak érdekében, hogy a mérnöki szakma ezen a területen is méltó legyen régi nagy híréhez.

Hirdetés

Újdonságokból:

- Revit-AxisVM modell export/import, modellváltozatok követése (BIM)
- Öszvér keresztmetszetek
- Új feszítőkábel geometria szerkesztő funkciók
- Súrlódási faktor meghatározása ponttámaszoknál
- Faelemek ellenőrzése tűzterhelésre
- Vasbeton merevítőfalak komplex ellenőrzése
- Részletes feszültségszámítás XLAM panelekre
- Pontalapok méretezése szeizmikus hatásokra
- Új rugóelemek nemlineáris és képlékeny analízishez
- Grasshopper és Dynamo interfész parametrikus modellek készítéséhez
- Vasalásszámítás max. repedéstágasság alapján, SLS kombinációkból

AXISVM X5
Statikai Programrendszer

www.axisvm.hu
inform@axisvm.com